

De politionele statistische chaos voorbij?

PAUL PONSAERS
WILLY BRUGGEMAN*

1. INLEIDING

België is wat de politiestatistiek betreft in een echte processie van Echternach verzeild geraakt. Toch was men sedert een aantal jaren goed bezig, nadat meerdere studies en initiatieven geleid hadden tot het creëren van een vrij waardevol statistisch instrumentarium. De politiehervorming heeft deze beweging zwaar doorkruist en eigenlijk is men nu volledig terug bij nul, zodat ondanks nieuwe pogingen om de statistiek terug op te starten, elke longitudinale benadering zinloos is geworden.

Het belang van basics: kwaliteitsvolle politiestatistiek

Deze bijdrage beperkt zich tot de gangbare criminaliteitscijfers, zoals deze in de meeste West-Europese landen worden geproduceerd¹. Politieke criminaliteitscijfers weerspiegelen de *registratie* van door de politie vastgesteld strafbaar gesteld gedrag in een proces-verbaal. Het lijkt een doodoener, maar dat is het niet. Bovenstaande omschrijving benadrukt immers het relatieve karakter van deze cijfers, gezien de problemen inzake aangiftebereidheid bij de bevolking en de registratiegeneigdheid bij de politie zelf². Gegeven dit uitgangspunt is het van essentieel belang de kwaliteit van deze cijfers met de grootste zorg te bewaken. Daar zijn twee goede redenen voor.

Eenzijds is het zo dat iedereen die zich in enige mate bezighoudt met de veiligheidsproblematiek ervan overtuigd is dat de geregistreerde criminaliteit slechts een bijzonder relatieve waarde heeft als indicator van de criminaliteit, en dat andere instrumenten dienen uitgewerkt om onveiligheidsproblemen in kaart te brengen. Maar tegelijkertijd moeten alle observatoren onvermijdelijk tot de vaststelling komen dat deze *andere* criminaliteits- en onveiligheidsinstrumenten in grote mate ontbreken³. Er bestaan veel goedbedoelde intentieverklaringen op dit vlak, doch weinig concrete realisaties. Op zich kan dit geen verwondering wekken. Een goede politieke criminaliteitsstatistiek is immers het gevolg van een registratiepraktijk die niet ad hoc gebeurt, louter omwille van statistische doeleinden, maar vloeit voort uit het dagelijkse werk van politiemensen. Er wordt met andere woorden niet geregistreerd *omwille* van de statistiek, er wordt geregistreerd omdat een proces-verbaal dient opgenomen in het wettelijk verplicht pv-register, en het is bij die gelegenheid dat gegevens *automatisch* worden weggeschreven voor statistische doeleinden. Opvallend is dan ook dat zowat alle andere instrumenten -die nuttig gehanteerd (kunnen) worden bij het opstellen van een veiligheidsbeleid- een bijkomende, ad hoc-inspanning vergen en in die zin *niet* het logisch uitvloeisel zijn van de politiepraktijk. Kortom, een politiestatistiek van de geregistreerde criminaliteit is wellicht één van de meest essentiële *basics* bij het bepalen van een veiligheidsbeleid. Het is meer dan wenselijk deze aan te vullen met bijkomende instrumenten, maar geen enkel ander instrument kan een dergelijke statistiek vervangen! Het is dan ook een noodzakelijke vereiste dat een dergelijk *basic* beleidsinstrument omgeven wordt met de grootste kwaliteitszorg.

Anderzijds is er een andere, meer klemmende, reden om dergelijke politieke statistiek te omgeven met alle mogelijke kwaliteitsgaranties. We stelden reeds dat politieke criminaliteitscijfers fundamenteel worden beïnvloed door aangiftebereidheid en registratiegeneigdheid. Indien het instrument dan nog *bijkomend* wordt aangetast door allerhande meetfouten en -problemen, heeft het nauwelijks nog betekenis. Via dit instrument kan nuttig onderzoek gedaan worden naar de invloed van het *dark number*. Dergelijk onderzoek vertelt ons immers iets fundamenteels over de werking van de strafrechtsbedeling, over de perceptie van de criminaliteit door de bevolking, over het functioneren van de politie, enzovoort. Dergelijk onderzoek wordt evenwel bemoeilijkt, zoniet onmogelijk gemaakt, wanneer het referentiepunt (m.n. de politiestatistiek) teveel ruis, onjuistheden en onvolledigheden bevat. Een instrument als bijvoorbeeld de Veiligheidsmonitor krijgt in grote mate pas reliëf en betekenis in de spiegel van een kwaliteitsvolle politiestatistiek. Dat is naar ons gevoelen de fundamentele reden om te pleiten voor een strakke kwaliteitsbewaking van een dergelijk instrument.

Kwaliteit: continuïteit en volledigheid

Elke statistiek krijgt pas haar fundamentele betekenis als het instrument *vergelijkingen* toelaat. Het is precies aan de kracht tot het doorvoeren van valide en betrouwbare vergelijkingen dat een goede statistiek haar kwaliteit ontleent. Of het nu gaat om een statistiek met betrekking tot de werkloosheid, de volksgezondheid of om een politiestatistiek, steeds staan hierbij twee perspectieven voorop.

Enerzijds is het *tijdsperspectief* van uitzonderlijk belang. Statistieken zijn steeds samengesteld uit tellingen en deze cijfers zeggen op zichzelf niets. Ze krijgen pas betekenis wanneer het mogelijk is deze in zinvolle tijdsreeksen onder te brengen, die dalingen en stijgingen representeren⁴. Een politiestatistiek zal dan ook op beleidsniveau slechts als nuttig ervaren worden als deze precieze indicaties op dit vlak kan geven, liefst zo nauwkeurig mogelijk uitgesplitst naar diverse vormen van criminaliteit en andere beleidsrelevante variabelen. Een kwaliteitsvolle studie van geregistreerde criminaliteitsvormen impliceert dan ook onvermijdelijk *continuïteit* in registratiepraktijken, statistische teleenheden en -regels, referentieperiodes, en dergelijke meer. Het hoort met andere woorden te gaan om een *stabiel* instrument doorheen de tijd. Indien het instrumentarium niet stabiel is, weerspiegelt de statistiek immers veeleer diversiteit in verwerkingsprocedures dan diversiteit in registratiepraktijken, en dat is nu net niet de bedoeling.

Anderzijds is er het *ruimtelijk perspectief*, dat zinvolle vergelijkingen toelaat. Opnieuw dient hier benadrukt dat een absoluut cijfer nauwelijks betekenisvol is indien dit cijfer niet wordt gerelateerd aan een afbakenbaar geografisch criterium, dat vergeleken kan worden met andere territoria⁵. Immers, wat is hoog en wat is laag? Slechts door ruimtelijke vergelijkingen tussen landen, gewesten, provincies, steden, gemeenten, politiezones en buurten kan dit bepaald worden. Dit perspectief stelt aardig wat methodologische vragen, en daarvan is er één primair, met name de *volledigheid* van de databank op elk van de voorziene aggregatieniveaus. Elke ruimtelijke vergelijking loopt immers spaak indien de verschillen zijn toe te schrijven aan onvolledigheden in plaats van aan verschillen in reële registraties. Dit perspectief is verknoopt met nog een hele reeks van andere, belangrijke, methodologische vraagstukken, zoals het omslaan naar *crimerates* of -graden, het hanteren van de pleegplaats als registratiecriterium, het integreren van de registraties van diverse politiegeledingen volgens ruimtelijke criteria, en dergelijke meer. Hoewel elk van deze methodologische vraagstukken op zich

van uitzonderlijk belang is, is de discussie hieromtrent zinloos indien niet aan het eerste, voorliggend, vraagstuk van de volledigheid is voldaan.

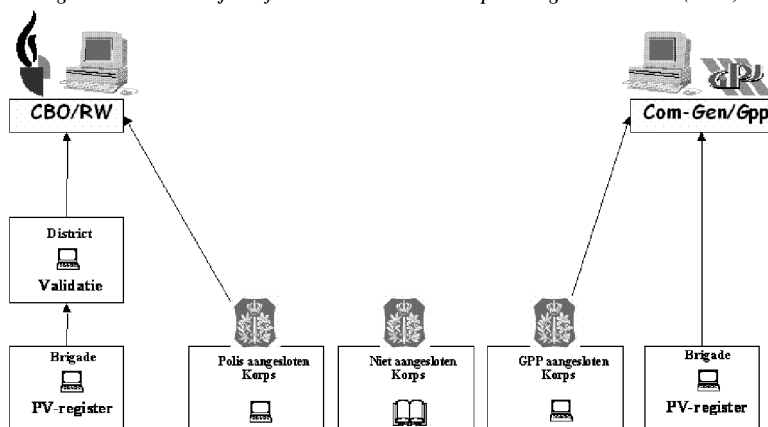
Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat een kwaliteitsvolle politiestatistiek slechts mogelijk is wanneer aan twee primaire voorwaarden is voldaan: het moet gaan om een statistiek die gebaseerd is op *continuïteit* in garing en verwerking enerzijds en op *volledigheid* anderzijds. Deze bijdrage spitst zich toe op het vraagstuk of de huidige politiestatistiek in ons land aan beide essentiële voorwaarden voldoet. Het is onze stelling dat met de politiehervorming fundamenteel geraakt is aan beide voorwaarden, waardoor het uittekenen van een degelijk beleid zwaar wordt gehypothekeerd. Zo kunnen inzake het capaciteitsvraagstuk⁶ - vooral met betrekking tot de gerechtelijke zuil - maar zinvolle uitspraken worden gedaan (mede) op basis van deugdelijke geregistreerde criminaliteitsmetingen⁷. Om deze stelling te onderbouwen is het noodzakelijk terug te gaan in de tijd en na te gaan hoe de Belgische statistiek inzake geregistreerde criminaliteit tot stand kwam, op welke manier methodologische continuïteit werd opgebouwd en op welke wijze progressief volledigheid tot stand werd gebracht. Beide criteria nopen immers tot een eerder historische benadering.

2. DE EERSTE CRIMINALITEITSSTATISTIEKEN VAN DE RIJKSWACHT EN DE GERECHTELIJKE POLITIE BIJ DE PARKETTEN

Lang voordat men sprak over een politiehervorming, in het begin van de jaren tachtig; was niet enkel de politieorganisatie verkaveld, maar eveneens het politieel informatielandschap. Op dat ogenblik bestonden er twee centrale politie (gerechtelijke) databanken. Enerzijds was er de centrale databank bij de toenmalige rijkswacht, die gevoed werd door de registraties van de rijkswachtbrigades en -districten, via het zogenaamde POLIS-systeem. Anderzijds was er de databank op het niveau van het toenmalige commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie, die gevoed werd door de registraties van de brigades van de gerechtelijke politie.

De gemeentelijke politie, die op dat ogenblik zowat de helft van het totale politie-effectief telde, beschikte op dat ogenblik over geen eigen systeem. De meeste korpsen werkten via intercommunale informaticasystemen. De veelheid van dergelijke intercommunale registratiesystemen maakte echter dat bepaalde gemeentelijke korpsen

Figuur 1 : Gerechtelijke informatiestroom vóór de oprichting van de APSD (1994)

aangesloten waren op de databank van de rijkswacht, terwijl andere aangesloten waren op de databank van de gerechtelijke politie. Beide federale korpsen (rijkswacht en gerechtelijke politie) dongen dan ook naar de gunsten van de gemeentelijke politie om hun databanken te vullen.

Op 1 november 1983 werd een krachtige impuls gegeven door de toenmalige rijkswacht voor de ontwikkeling van een politiestatistiek op landelijke schaal. Het was de ambitie om de beschikbare gerechtelijke informatie samen te brengen op basis van *"alle statistisch relevante eenvormige formulieren, onafhankelijk van de dienst die ze opstelde"*⁸. Maar ook het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie verzamelde toen reeds statistisch materiaal, zij het vooral gericht op bepaalde misdrijven. Vele gemeentelijke korpsen waren op geen van beide databanken aangesloten, wat maakte dat een groot volumes aan gerechtelijke informatie louter op lokaal niveau beschikbaar was en niet terecht kwam in de gecentraliseerde databanken. De centrale databanken waren dan ook erg *onvolledig*⁹.

De verdere zwakheden van zulk een statistisch systeem waren voldoende bekend: de formulieren waren niet bestemd voor statistische doeleinden, niet alle formulieren werden ingevuld, ze werden onjuist en onvolledig ingevuld, er bestond geen kwaliteitscontrole en niet alle types van geverbaliseerde feiten werden opgenomen. Toch ontstond er enig inzicht in de geregistreerde criminaliteit en werden de eerste trendanalyses doorgevoerd.

3. DE LOSKOPPELING VAN BELEIDSONDERSTEUNENDE EN OPERATIONELE INFORMATIE

Aan het initiatief van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, Tobback, in 1991, om het PIP-project (Politie Informatica Project) op te starten, lag niet enkel een operationele rechematige bekommernis ten grondslag. Het PIP-project zou het moeten mogelijk maken tot één geïntegreerde gerechtelijke databank te komen voor de drie toenmalige politiediensten, waaruit een degelijke interpolitiële beleidsondersteunende statistiek moest voortvloeien. Het PIP had (terecht) niet de ambitie nog een derde, concurrentieel systeem te ontwikkelen voor de gemeentelijke politie, maar moest het mogelijk maken alle korpsen van gemeentepolitie aan te laten sluiten op één groot geïntegreerd gerechtelijk informatiesysteem. Een beleidsstatistiek zou dan moeten voortvloeien uit de eengemaakte gerechtelijke databank.

De realisatie van een centrale gerechtelijke databank liet evenwel op zich wachten. Iedereen had wel gedacht dat de totstandbrenging ervan veel inspanningen zou vergen, doch weinigen hadden verwacht dat de centraliserende ambitie van een dergelijk project op weerstand zou stoten van concurrentieel ingestelde politiediensten. Blijkbaar was niet iedere politiedienst en -korps bereid om zijn/haar systeem (informatie) in te ruilen tegen andere systemen, die als niet "eigensoortig" werden beschouwd. Resultaat van deze onderlinge strijd om operationele, gerechtelijke informatie was echter dat de beleidsmakers (federaal én lokaal) zonder behoorlijke beleidsondersteunende informatie bleven. De druk om deze informatie te genereren werd dan ook opgevoerd.

Dat gebeurde onder impuls van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en zijn kabinetschef De Witte, huidig gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant. Zij stuurden aan op de oprichting van een zogenaamde Werkgroep Politiële Statistiek (WPS). In de schoot van deze werkgroep, waarin zowat alle denkbare bestuurlijke en gerechtelijke overheden naast een groot aantal leidinggevende politiefunctionarissen

uit de drie politiediensten werden opgenomen, werd een indrukwekkend project uitgewerkt inzake politiestatistiek. In de eerste plaats werden initiatieven genomen op het vlak van de zogenaamde. "Morfologie van de Politiediensten". Nadien werden andere modules, zoals "Gebeurtenissen Openbare Orde" en de "Voetbalregistratie", uitgebouwd, en in een laatste fase werd de moeilijkste stap gezet, met name de conceptualisering van een Geïntegreerde Interpolitiële CriminaliteitsStatistiek (GICS).

In de schoot van deze WPS werd beslist om de finalisering van het geïntegreerde informaticasysteem niet af te wachten om een aanvang te nemen met de systematische inzameling van zes fundamentele basisvariabelen (pv-nummer, aard feit, poging/voltooid, pleegplaats, pleegtijdstip en registrerende politiedienst), via een relatief eenvoudig registratie-instrument, met name het geïnformatiseerd pv-register. Dit pv-register zou op een automatische wijze statistische data wegschrijven, die via diskette centraal konden worden ingezameld. Dit register zou dan in latere fasen van de informatiseringsprojecten dienen ingebouwd te worden in de grote politieke systemen van de drie politiediensten. Voorlopig werd evenwel geopteerd om de statistische informatiestroom gescheiden te houden van de slechtlopende realisatie van een eenge maakte gerechtelijke, operationele databank. Dit moest toelaten het probleem van de *onvolledigheid* van de beleidsgegevens te ontwijken. Voor het eerst kon nagedacht worden over een concept voor een Belgische geïntegreerde politiestatistiek.

4. EEN MAAT VOOR HET KWAAD

De eerste stappen in de ontwikkeling van een deugdelijke politiestatistiek werden gezet in het kader van een voorafgaand wetenschappelijk onderzoek, dat gemeenschappelijk gefinancierd werd door de departementen van Binnenlandse Zaken en Justitie. Het onderzoek werd afgesloten in de loop van de jaren '85-'86 door de onderzoeksequipes van de KU Leuven, de UCL en de VUB met een lijvig onderzoeksrapport, waarin de grondprincipes van een geïntegreerde statistiek werden neergelegd¹⁰. Deze realisatie kwam er ongetwijfeld dankzij de ononderbroken inspanningen van wijlen prof. dr. Jaak Van Kerckvoorde, die een onschatbare inbreng heeft gehad bij het ontwikkelen van wetenschappelijke inzichten bij het uitvoeren van criminaliteitsmetingen¹¹. Het was op basis van deze "masterstudy" dat het departement Binnenlandse Zaken twee wetenschappelijke opvolgsonderzoeken uitbesteedde, met het oog op het uitwerken van een uniforme nomenclatuurlijst van strafbare feiten en andere statistische codelijsten¹². In 1991, het jaar van de opstart van het PIP-project, werden beide onderzoeken afgesloten. Het ene onderzoek, uitgewerkt door de UCL-equipe, mondde uit in een nomenclatuurlijst waarin een aantal criminele figuren werden opgenomen¹³. De door de KU Leuven uitgewerkte nomenclatuurlijst streefde een evenwicht na tussen juridische (strafrechtelijke) nauwkeurigheid en praktische haalbaarheid. Uiteindelijk werd door de minister van Binnenlandse Zaken geopteerd voor deze laatste nomenclatuurlijst. Deze keuze hield op geen enkele wijze een wetenschappelijke evaluatie in van één van beide opties. De keuze was het loutere gevolg van het feit dat de beleidsverantwoordelijke de mogelijkheid maximaal wilde openhouden om in een verdere fase een verticale integratie te realiseren, en van het feit dat men in belangrijke korpsen reeds in deze richting evolueerde.

De ontwikkeling van de KU Leuven rubricering in relevante categorieën gebeurde vooral vanuit een managementsperspectief en binnen het raam van situationele criminaliteitspreventie. Er werden kwalificatieregels opgesteld en er werd uitvoering stil gestaan bij telproblemen van juridische, organisatorische en technische aard. Dit

geheel aan werkinstrumenten werd uiteindelijk uitgewerkt in een laatste onderzoek¹⁴. Het was in de schoot van bovengenoemde Werkgroep Politie Statistiek dat deze optie werd bevestigd.

5. UITBOUW VAN EEN WETENSCHAPPELIJK DISPOSITIEF

Vanaf de oprichting van de werkgroep werd het secretariaat gevoerd door contractueel wetenschappelijk personeel van de toenmalige Algemene Rijkspolitie, dat het embryo vormde van hetgeen later, in 1994, de Afdeling Politiebeleidsondersteuning van de Algemene Politiesteundienst zou gaan uitmaken.

Toen in 1991 de eerste stappen werden gezet in het kader van het zogenaamde PIP-informatiseringsproject van de gemeentepolitie, werd een bescheiden programma aangemaakt (het Clipper-programma) dat moest toelaten de vatting van de gegevens te realiseren. De rijkswacht zag af van haar aanvankelijk engagement om dit programma in de schoot van het korps te introduceren en ontwikkelde een eigen geïnformatiseerd PV-register (Polis-brigade), dat op het niveau van de brigades de vatting van de gegevens zou toelaten. De gerechtelijke politie engageerde zich in het informatiseringsproject voor beleidsondersteunende statistische informatie, doch wenste ook haar eigen PV-register te ontwikkelen in het kader van het zogenaamde Telma-project.

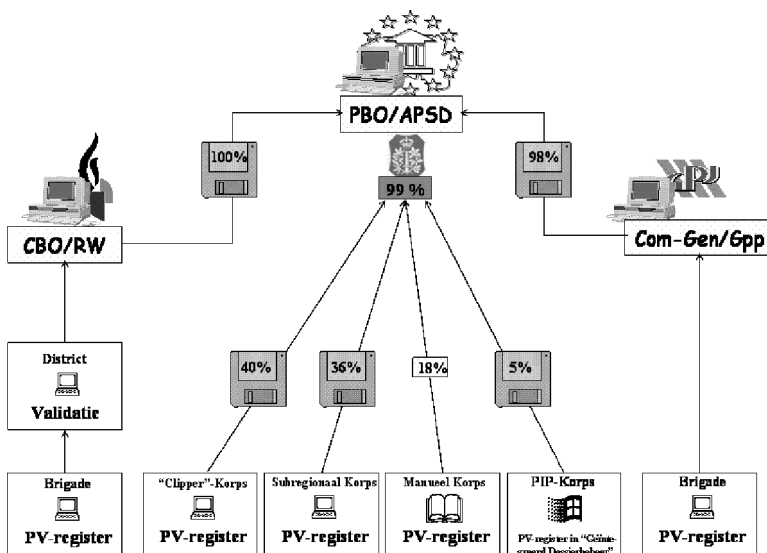
Intussen kwam het "Steunpunt Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling" tot stand bij beslissing van de Ministerraad van 6 april 1990. Het initiatief tot oprichting van dit Steunpunt ging uit van Wetenschapsbeleid, waarbij zowel Binnenlandse Zaken als Justitie zich aansloten. Drie onderzoekspolen werden opgericht, één onder het promotorschap van prof. dr. P. Hebberecht (Vakgroep Strafrecht en Criminologie - U.Gent)¹⁵, een tweede op het departement Justitie en een derde op het departement Binnenlandse Zaken. De pool Binnenlandse Zaken werd gevormd door het contractueel wetenschappelijk personeel van de Algemene Rijkspolitie, dat - zoals gezegd - het secretariaat voerde van de Werkgroep Politie Statistiek. Wanneer in augustus 1994 de Algemene Politiesteundienst werd opgericht werd dit personeel ondergebracht in deze nieuwe dienst en bood hij de substantie voor de Afdeling Politiebeleidsondersteuning. Het GICS-project zou vanaf 1994 in de schoot van APSD haar eerste vruchten beginnen af te werpen (cfr. infra)¹⁶. De pool Justitie werd opgenomen in de schoot van de intussen opgerichte Dienst voor Strafrechtelijk Beleid. Later werd deze pool ondergebracht onder de voogdij van het College van Procureurs-generaal. In dit verband dient beklemtoond te worden dat belangrijke inspanningen werden geleverd door deze Steunpuntpool om de nomenclatuurlijst, die wordt gehanteerd op het niveau van het strafregister, af te stemmen op deze die gehanteerd wordt op politieel niveau¹⁷. In de loop van 2004 zijn deze inspanningen uitgemond in de productie van een eerste parketstatistiek¹⁸. In hetzelfde verband dient beklemtoond dat in het verlengde van hetzelfde ruime project, de Dienst voor Strafrechtelijk Beleid intussen een statistiek van de strafuitvoering had gerealiseerd¹⁹. De wetenschappelijke ondersteuning bij het project Geïntegreerde Criminaliteitsstatistiek wordt vandaag gerealiseerd dankzij de gezamenlijke ondersteuning van de departementen Binnenlandse Zaken en Justitie in het project "Naar een meet- en opvolgingsinstrument voor instroom en selectie in de strafrechtelijke keten"²⁰.

6. DE PERIODE VAN DE ALGEMENE POLITIESTEUNDIENST (APSD)

J. Van Kerckvoorde poneerde reeds in 1995 dat door de Minister van Binnenlandse Zaken een belangrijk initiatief werd genomen tot het doorvoeren van een horizontaal geïntegreerde politieke criminaliteitsstatistiek, wat leidde tot de start van een zogenaamde overgangsfase tussen een instrument met onzeker, wisselende kwaliteiten en een alternatief dat zijn verdienste op het veld nog moet bewijzen²¹. In ieder geval kan gesteld worden dat vanaf 1994 in de schoot van de Afdeling Politiebeleidsondersteuning van de toenmalige Algemene Politiesteundienst (APSD-PBO) belangrijke inspanningen werden geleverd om op een methodologisch verantwoorde wijze een geïntegreerde politiestatistiek tot stand te brengen. Er werd werk gemaakt van een doorgevoerde conceptualisering van het statistisch instrument²², en de eerste resultaten werden geboekt²³. De Dienst enquêtes P heeft toen een onderzoek gevoerd naar de geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS) van de Algemene Politiesteundienst (APSD). Onderzocht²⁴ werd of de geproduceerde cijfers bruikbaar waren voor de verschillende politie-eenheden op het terrein. De APSD was zich in die tijd bewust van de beperkingen die enerzijds gepaard gingen met het gebruik van uitsluitend kwantitatieve onderzoeksmethodes en anderzijds met het tekort aan een centrale uitbouw van een algemeen aanvaarde geformaliseerde (uniform, eenvormig en eenduidig) en gestandaardiseerde databank²⁵. Niettemin was een belangrijke basis gelegd voor verdergaande resultaten en kon een aanvang gemaakt worden met vergelijkende analyses²⁶.

Essentieel in het bestek van deze bijdrage is evenwel de vaststelling dat door de organisatie van de beleidsondersteunende informatie in een afzonderlijke statistische databank de nagestreefde *vervollediging* in grote mate werd gerealiseerd. Dankzij de implementatie van dezelfde registratie-instrumenten en codelijsten in een grote diversiteit aan informatica-omgevingen werd een bijna-volledigheid van de beleidsondersteunende informatie bereikt. Hiervoor moesten bijzondere inspanningen geleverd

Figuur 2 : GICS-informatiestroom na de oprichting van de APSD (1994)

worden, onder meer door het manueel invoeren van de informatie die afkomstig was van nog niet geïnformatiseerde gemeentelijke politiekorpsen. Overigens mogen de inspanningen die de introductie van statistische instrumenten met zich bracht in de bestaande diverse systemen, niet onderschat worden.

Hiermee was de basis gelegd om op zinvolle basis de *continuïteit en volledigheid van een kwalitatief statistisch beleidsinstrumentarium* verder te verdiepen, ondanks de ongetwijfeld vele gebreken die deze GICS-statistiek in zich droeg tijdens deze beginfase.

7. DE GEÏNTEGREERDE POLITIESTATISTIEK NA DE POLITIEHERVORMING

Bij het aantreden van de regering Verhofstadt was de politiehervorming in volle voorbereiding en kreeg "veiligheid" een grote aandacht die werd geconcretiseerd in het Federaal Veiligheids- en detentieplan, publiek gemaakt in april 2000²⁷. In dit plan werd tevens voorzien in het opzetten van een meet- en opvolgingssysteem. Dit moest toelaten om na te gaan in welke mate het geformuleerde beleid in de praktijk wordt uitgevoerd. Dit werd door de onderzoeksploeg die deze taak kreeg toebedeeld²⁸, beperkt tot de strafrechtelijke keten, omdat een globale en integrale benadering al te utopisch bleek. De voorgestelde integratie verwees naar vier complementaire dimensies: de interne integratie, de horizontale integratie, de verticale integratie en de contextuele integratie.

De federale politie bestaat sinds 1 januari 2001 en zij werd opgericht in uitvoering van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus. Het andere niveau, samengesteld uit 196 lokale politiezones, kwam in de loop van 2002 tot stand. De Commissaris-generaal van de federale politie stelt dat 2001 en 2002 overgangsjaren waren en dat er daarom pas vanaf 2003 een jaarverslag kon gepubliceerd worden, dat als referentieverslag dient²⁹.

Deze vaststelling heeft uiteraard ook heel wat gevolgen voor de criminaliteitsstatistiek³⁰. De politiehervorming heeft een fundamentele verandering teweeggebracht wat het opmaken van criminaliteitscijfers betreft en APSD bestaat niet meer. De betreffende dienst (GICS) werd overgeheveld naar de Directie van de nationale gegevensbank van de federale politie (DSB). Deze dienst kreeg in september 2002 de verantwoordelijkheid voor de opmaak van de politieke statistieken³¹, feit dat op zich midden in een overgangsperiode en een lopend teljaar op zich aanleiding was voor *discontinuïteit*.

Naast het gemeenschappelijke informaticasysteem van de lokale politie en van de federale politie blijven de politiediensten voorlopig deze statistische gegevensbank voeden. Later moet dit gemeenschappelijke informaticasysteem toelaten de nieuwe geïntegreerde statistieken aan te maken. Het huidig systeem van gemengde voeding laat echter niet toe om op een min of meer systematische wijze zicht te krijgen op de *volledigheid* van de statistische databank.

Daarnaast functioneert een Algemene Nationale Gegevensbank (ANG), opgericht op basis van art. 44 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, die zowel voor operationele als voor statistische doeleinden kan worden gebruikt. De omzendbrief PLP1 van de Minister van Binnenlandse Zaken bepaalt dat het informaticasysteem ISLP³² het referentiesysteem wordt voor de lokale politiezones, en het Feedis-systeem het referentiesysteem voor de federale politie. De gegevensbank Polis vormt de kern van waaruit de ANG geleidelijk wordt opgebouwd door het progressief rechtstreeks

aansluiten via het ISLP- platform. De voeding van het ANG wordt verzekerd volgens diverse modaliteiten, namelijk:

- rechtstreekse (geheel of gedeeltelijke) voeding door de lokale politiekorpsen verbonden met het ANG³³ en die voldoen aan de voorwaarden (118 van de 589 gemeentelijke politiekorpsen in 2001, 192 van de 196 politiezones eind 2003);
- via de arrondissementele informatiekruispunten (AIK), die instaan voor de codering van de feiten op basis van processen-verbaal waarvan hen een afschrift wordt toegestuurd.

Een gemeenschappelijke dwingende richtlijn MOF-3 van 14 juni 2002 van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie, bepaalt (fiche D51) de algemene principes en de procedures voor de voeding en exploitatie inzake "Politieële criminaliteitsstatistiek": aard en type van de te registreren informatie in de algemene gegevensbank, tijdstip en wijze waarop de registratie moet gebeuren en de bewaartijd van die informatie.

Een zogenaamd totaalconcept Project Operationele Informatie (POL) is gebaseerd op een meerjarenplanning die reikt tot 2007 en omvat het verkrijgen van de informatie over criminaliteit, het verwerken van de informatie en het exploiteren ervan (ondermeer voor het ondersteunen van de Informatie gestuurde recherche en het opmaken van veiligheidsplannen). Dit totaalconcept heeft als doelstelling de juiste informatie op het juiste ogenblik op de juiste plaats te brengen met het oog op een efficiëntere en effectievere uitvoering van de opdrachten van gerechtelijke en van bestuurlijke politie. Het is een conceptueel model dat zich op twee niveaus van de geïntegreerde politie situeert.

Ondertussen werden nieuwe ontwikkelingen genoteerd op het vlak van het evalueren van de geregistreerde criminaliteit, zoals het rapport "Strategische analyse van de maatschappelijke kosten van criminaliteit", rapport dat blijkbaar ongewild de media haalde³⁴.

Daarnaast stelt art. 44/7 van voormelde wet op het politieambt dat "de politiediensten in bijzondere omstandigheden gegevensbanken mogen oprichten", maar alle inlichtingen aan het ANG moeten blijven doorsturen. Toch wordt vastgesteld dat veel lokale politiediensten blijven beschikken over bijzondere gegevensbanken en dat er steeds nieuwe worden ontwikkeld. Ook op het niveau van de Algemene directie van de federale politie (DGJ) bestaan er bijzondere gegevensbanken, meer bepaald betreffende witwassen, zware leefmilieucriminaliteit, hormonen, wapens, georganiseerde diefstallen (waaronder hold-up), autocriminaliteit (carjacking, homejacking en garagediefstal), terrorisme, drugs, aanslagen op de lichamelijke integriteit en mensensmokkel, zijnde de federale prioriteiten.

Ook het NIS³⁵ beschikt over niet-geactualiseerde criminaliteitsgegevens die haar, ingevolge een overeenkomst afgesloten met de APSD in het raam van de geïntegreerde interpolitionele criminaliteitsstatistiek, worden toegezonden.

Andere cijfers zitten vervat in de Veiligheidsmonitor, afgenomen sedert 1997 en waarbij door middel van een telefonische enquête ook naar slachtofferschap wordt gepeild.

In haar schrijven van 14 november 2002, belastte de Bijzondere commissie verantwoordelijk voor de parlementaire begeleiding van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten dit Comité met een onderzoek met betrekking tot de wijze waarop de criminaliteitscijfers werden samengesteld. Een van de aanleidingen daartoe was dat de publicatie van de cijfers van de geregistreerde criminaliteit 2000-2001 (waarbij

GICS-cijfers en ANG statistieken werden vermengd) een grote polemiek hadden veroorzaakt. De cijfers vertoonden een daling³⁶. Bij nadere analyse wordt een breuklijn merkbaar vanaf augustus, wat wellicht wijst op onvolledige/laattijdige invoer van gegevens. Vermoedelijk werd mede daarom, in samenspraak tussen de betrokken autoriteiten, bevestiging gezocht bij gemeenten met zogenaamde betrouwbare gegevens³⁷. Deze empirische aanpak roept uiteraard nogal wat vragen op met betrekking tot representativiteit en methodische wetenschappelijkheid. Het Comité P besloot terecht dat cijfers betrouwbaar zijn omdat ze niet te veel schommelen en omgekeerd. Alles laat echter veronderstellen dat er een enorme breuk is geweest in de voeding van gegevens door de politiediensten en dat de kwaliteitscriteria van *continuïteit* en *volledigheid* grondig werden aangetast. Hetzelfde deed zich voor in 2003 (teljaar 2002) maar hier was de Minister van Binnenlandse Zaken, terecht, heel wat omzichtiger bij het bekendmaken van de gegevens. Voor het teljaar 2003 werden eerst voor een beperkt aantal criminaliteitsfiguren cijfers bekendgemaakt via het Activiteitenverslag 2003 van de federale politie dat midden 2004 gepubliceerd werd. Voor globale criminaliteitscijfers 2003, was het wachten tot 17 december 2004. Hierbij moeten, zonder afbreuk te doen aan de (al dan niet vermeende) dalende trends, enkele kanttekeningen worden geplaatst zoals:

- op welke basis worden vergelijkingen gemaakt tussen de teljaren 2001, 2002 en 2003, gezien het feit dat de federale politie, zoals reeds vermeld, eigen specifieke statistieken behoudt en bepaalde feiten (bijvoorbeeld voertuigdiefstallen) door de lokale politie worden afgehandeld;
- er is geen binding meer met de algemene politiestatistieken;
- de tellingen worden op zeer diverse wijze per "fenomeen" bijgehouden (soms activiteiten, soms criminele en georganiseerde groepen, soms criminele figuren, soms gevatte daders, soms individuele misdrijven);
- de cijfers zijn onvolledig (5% van de input zou nog ontbreken?), wat sommige kranten tot de vaststelling brengt dat de geregistreerde criminaliteit niet daalt maar stijgt³⁸;
- er wordt niets gezegd over de ophelderingsgraad, noch over het aantal gevatte daders, wat de beoordeling van de invloed van de politiewerking op het criminele gebeuren zou helpen interpreteren;
- er wordt geen enkele relatie gelegd met de resultaten van de veiligheidsmonitor³⁹, wat bepaalde verklaringen die nu worden aangereikt voor de dalende trend van enkele criminaliteitsfenomenen zou helpen relativiseren;
- er wordt geen vergelijking gemaakt met het buitenland⁴⁰, waar de geregistreerde criminaliteit voor bepaalde fenomenen blijkbaar ook afneemt, de interpretatie daarvan niet altijd in lijn is met de Belgische conclusies en de criminaliteitscijfers als basis dienen voor resultaatafspraken die met de overheid gemaakt worden⁴¹;
- er wordt geen trendanalyse gemaakt voor die fenomenen die niet onderhevig zijn aan de fundamentele wijzigingen in de registratie- en telsystemen⁴²;
- deze statistieken worden te laat gepubliceerd, want de veiligheidsplannen 2005-2008 zijn al lang zijn uitgewerkt en meestal goedgekeurd; dit is te erger als men bedenkt dat in de politiezones nu reeds actieplannen in werking worden gesteld voor het jaar 2005, zonder dat men over globale cijfers voor het teljaar 2003 kon beschikken;
- de lokale politiekorpsen, die nochtans een ruim deel van de geregistreerde criminaliteit voor hun rekening nemen, moeten via de krant vernemen welke trends er

worden vastgesteld, en zij worden helemaal niet bij de interpretatie van de cijfers betrokken.

Het is op zijn minst verrassend dat overal, zowel op zonaal als op federaal vlak, veiligheidsplannen worden gemaakt, gebaseerd op criminaliteitsstatistieken, terwijl de overheid telkens weer aankondigt over geen betrouwbaar cijfermateriaal te beschikken. Bij het voorbereiden van het federale veiligheidsplan worden de veiligheidsfenomenen onderling vergeleken, waarbij de ernst van de fenomenen wordt gemeten op basis van drie dimensies, die concreet via 31 criteria⁴³ worden geoperationaliseerd. De gebruikte cijfers worden betrokken uit het ANG aangevuld met specifieke gegevens uit de gegevensbanken die door de gespecialiseerde diensten van de federale politie worden bijgehouden. De prioritaire fenomenen⁴⁴ zouden toch minstens het voorwerp moeten uitmaken van exact geregistreerde criminaliteitscijfers, en het is daarom verwonderlijk dat de ANG niet via dit mechanisme, wat deze fenomenen betreft, wordt geëvalueerd om verschillen te analyseren en het systeem indien nodig bij te sturen.

Ook worden tellingen op federaal niveau telkens weer voorafgegaan of doorkruist door tellingen die lokaal door de politiezones of door de AIK's worden uitgevoerd. Het bekendmaken van deze statistieken, zij het afzonderlijk of als onderdeel van activiteitenverslagen, is dus *niet* geïntegreerd en vertoont een totaal gebrek aan enige voorstelbaarheid wat timing en kwaliteit betreft.

Het is dus zonder meer duidelijk dat de vroegere koppeling van de operationele en strategische informatiestromen, koppeling die werd opgeheven voordat de operationele systemen volledig effectief werkzaam waren en waardoor een grote winst op beleidsondersteunend vlak te niet ging, geleid heeft tot een *schrijnend gebrek aan continuïteit en volledigheid*. De vraag moet gesteld worden waarom de twee systemen niet werden instandgehouden, met mogelijkheid tot vergelijking en bijsturing van de metingen en meetresultaten. Bovendien moet betreurd worden dat structurele veranderingen werden ingeleid midden in een overgangperiode wat de politiereorganisatie betreft en midden in lopende teljaren. Ook blijkt er een gebrek aan inzicht of onwil om de veranderingsstrategie meer wetenschappelijk te begeleiden, want extractie uit operationele databanken levert niet noodzakelijk goede data op. Dit alles heeft aldus geleid tot dispariteit binnen de politiekorpsen en ook in de media.

Nog te vermelden is dat er blijkbaar geen enkele inspanning (tenzij in voorkomend geval door de afzonderlijke diensten zelf) meer gedaan wordt om de activiteit(-sgraad) van de politiediensten te meten en te evalueren. Bedroevend is vooral dat sinds de politiehervorming absoluut geen inzicht meer gegeven wordt in de ophelderingsgraad, noch per fenomeen, noch voor iedere politiedienst afzonderlijk.

Ook is het verwonderlijk dat niet meer wordt gepoogd om de bestaande gegevens te contextualiseren, bijvoorbeeld aan de hand van parketgegevens, waar toch alle binnenkomende processen verbaal en criminele feiten minstens gefragmenteerd worden geregistreerd. Het "ketendenken", dat in andere landen steeds meer opgang vindt, is hier dus moeilijk uitvoerbaar.

Natuurlijk houdt dit alles verband met de tijdens de overgangperiode van de politiereorganisatie minstens verwarde toestand wat de politionele informaticasystemen betreft, toestand die nu stilaan toch zou moeten verholpen zijn. Omdat steeds meer zones op het ISLP netwerk aangesloten zijn, mag verhoopt worden dat de invoer van gegevens zal verbeteren waardoor de statistiek aan exhaustiviteit zal (kan) winnen, dit ondanks het feit dat niet-aangifte, gebrekkige registratie van criminele feiten en gegevens, onvolmaakt gebruik van de systemen, ontbrekende kwaliteitscontrole en voortgaande reorganisaties toekomstige verbeteringen waarschijnlijk - zeker in de nabije

toekomst - zullen blijven hypothekeken. Een betere samenwerking tussen de federale en de lokale politie is zeker aangewezen, niet alleen omdat de lokale polities in de praktijk over heel veel gegevens beschikken en ook omdat zij behoefte hebben aan een betere ondersteuning (bijvoorbeeld gegevens per wijk). Er werd een werkgroep "statistieken" opgericht door de Dienst Strafrechtelijk Beleid om de problemen te bestuderen. Deze werkgroep zal zich buigen over de gestandaardiseerde definities, de selectiemechanismen en de telregels. Het meer en beter gebruiken van criminele figuren, kwaliteitscontroles en contextgegevens zou er zeker kunnen toe bijdragen dat de kwaliteit van de geleverde statistieken verbetert. Ook zou de geregistreeerde criminaliteit, wil men het cijfermateriaal gebruiken ter ondersteuning van het beleid, moeten vergeleken worden met dark number gegevens en vaststellingen die uit de veiligheidsmonitor blijken⁴⁵. De voormelde werkgroep die nu is opgericht ter verbetering van de politiestatistieken verdient alle ondersteuning, zowel qua expertise, als wat het implementeren van de verwachte aanbevelingen betreft.

Wellicht zal dit alles dan helpen om beter bij te dragen tot het realiseren van de ambitie die in het "Haags programma"⁴⁶ is ingeschreven en die stelt dat: "De Europese Raad dan ook verheugd is over het initiatief van de Commissie om te komen tot Europese instrumenten voor het verzamelen, analyseren en vergelijken van informatie inzake misdaad, slachtofferschap en hun respectieve tendensen in de lidstaten, waarbij nationale statistieken en andere informatiebronnen als indicatoren worden gebruikt. Eurostat zou moeten worden belast met het definiëren van deze gegevens en het verzamelen daarvan bij de lidstaten." Wellicht is "Brussel" voldoende traag, om België toe te laten alsnog opnieuw bij te benen.

8. BESLUIT

Het gaat dus absoluut niet goed met de politionele criminaliteitsstatistieken in België. Het is zelfs niet overdreven om van een *statistische chaos* te gewagen, ongeacht het feit dat er nu stilaan nieuwe initiatieven op gang worden getrokken om hierin verbetering te brengen.

Voor al het laten teloorgaan van bestaande registratie- en telmechanismen tijdens de overgangsperiode van de recente reorganisatie van de politie is hiertoe de rechtstreekse aanleiding. Bovendien zijn er heel wat beleidsmatige en technische verworvenheden uit de vorige periodes verloren gegaan. Het resultaat is dat de gegevens nu onvolledig en onbetrouwbaar zijn geworden, wat op zich jammer is, maar ook schaadt aan wellicht effectieve opsporingsinspanningen die zowel op lokaal en op federaal niveau worden geleverd, en zeker tornt aan de zegebuletins die nu worden opgehangen. De politie draagt hierin zelf een grote verantwoordelijkheid.

De vraag moet zelfs gesteld worden of de politie wel de criminaliteitsstatistieken moet bijhouden en of dit niet beter aan onafhankelijke centra wordt overgelaten (WODC, CBS, Home Office), systeem waarbij de politie alleen nog maar specifieke statistieken zou behouden, maar dan op een methodologische en structureel verantwoorde wijze.

Het hersamenstellen van valide gegevens voor de jaren 2001- 2002- 2003 is wellicht utopisch. Daarom is het absoluut nodig dat de bestaande werkgroep ofwel snel meer duidelijkheid brengt wat toekomstige ontwikkelingen betreft binnen het raam van de bestaande structuren, ofwel dat het roer wordt omgegooid via het opzetten van een vernieuwd en kwaliteitsvol sturings- en uitvoeringsmechanisme bij het ontwikkelen en realiseren van verbeterde criminaliteitsmetingen in België, systeem dat dan beter

zou beantwoorden aan de verwachtingen die door het plan "Verhofstadt" werden gecreëerd.

Alleszins verdient het de voorkeur om in de nabije toekomst geen cijfers bekend te maken, liever dan bedenkelijke en foute gegevens te verspreiden. Een evaluatiecommissie zou daartoe dringend het kaf van het koren moeten scheiden.

De recente breuklijnen met het verleden zullen echter nooit meer hersteld worden. Er kan dus maar gehoopt worden, dat de inhaalbeweging die nu gestart is, zal toelaten om op een deugdelijke wijze aan te sluiten bij de initiatieven die nu op Europees niveau worden op gang getrokken.

NOTEN

* Resp. Hoogleraar Criminologie en Rechtssociologie Universiteit Gent; Hoogleraar Politiewetenschappen Benelux Universitair Centrum Eindhoven.

1 We gaan m.a.w. in deze bijdrage niet in op allerhande strategische of andere analyses m.b.t. specifieke fenomenen, zoals inzake georganiseerde criminaliteit. Deze thematiek vergt immers een gans andere benadering.

2 P. Ponsaers et al., "Het gebruik van criminaliteitscijfers bij evaluatieonderzoek", *De Gemeente*, nr. 11, 717-725.

3 Dat is bijvoorbeeld het geval met de Veiligheidsmonitor, een survey die periodiek wordt afgenomen van belangrijke delen van de bevolking, en inzoomt op slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens, buurtproblemen, politiefunctioneren en preventiemaatregelen. Er dient evenwel vastgesteld te worden dat deze Veiligheidsmonitor slechts in bepaalde steden en gemeenten van het land systematisch wordt afgenomen (o.m. de steden met een veiligheidscontract), waardoor geen volledig beeld van de onveiligheidsproblematiek wordt bekomen, en vergelijkingen in de ruimte problematisch worden. Overigens wordt het instrument dermate regelmatig inhoudelijk aangepast dat ook vergelijkingen doorheen de tijd erg moeilijk door te voeren zijn.

4 R. Stoop, *Criminaliteit in de tijd, Methodes van tijdsreeksanalyse*, Deel 1, Gent, U. Gent, Onderzoeksgroep Criminologie, 2001.

5 R. Stoop en L. Pauwels, *Criminaliteit in de ruimte, Ruimtelijke spreiding van criminaliteit*, Deel 2, Gent, U. Gent, Onderzoeksgroep Criminologie, 2001; L. Pauwels, *De ene buurt is de andere niet - Exploratie van mogelijkheden tot contextualisering van geregistreerde criminaliteit op buurtniveau*, Brussel, VUBPress, Criminologische Studies n° 10, 2002.

6 Daar waar het gaat om het vraagstuk van de allocatie en distributie van personele middelen over diverse politie-eenheden na de hervorming.

7 T. Vander Beken, P. Ponsaers, Ch. Defever en L. Pauwels, *Politiecapaciteit in de gerechtelijke zuil - Een methodologische studie*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 2003, 110p.

8 W. Bruggeman, *Naar een vernieuwde statistiek voor de reguliere politiediensten in België*, Brussel, Politeia, 1992, 570p + lit + bijl., 247p.

9 P. Ponsaers, "Het beheer van beleidsinformatie: Virtual Reality", in S. Van Elchingen. (Ed.), *Informatiebeheer in het kader van de Politiehervorming*, Leuven, Centrum voor Politiestudies, 1999, 29-52; P. Ponsaers, en L. Van Outrive, "Politiehervorming en Informatie - Alles staat in de steigers", in S. Van Elchingen, (Ed.), *Informatiebeheer in het kader van de Politiehervorming*, Leuven, Centrum voor Politiestudies, 1999, 197-208.

10 W. Bruggeman, C. De Smedt, A. Hendrickx, G. Houchon, A.M. Hottiaux, W. Nijs, V. Put, J. Van Kerckvoorde, en C. Vanneste, *Geïntegreerde 'criminele' statistiek. Verslag 1985-1986*, Brussel, Leuven, Louvain-la-Neuve, Faculteiten Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksverslag in opdracht van de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, 1986, 566p; W. Bruggeman, C. De Smedt, A. Hendrix, A.M. Hottiaux, G. Houchon, M. Schotsmans, J. Van Kerckvoorde, en C. Vanneste, *Naar een criminologische statistiek. Ont-*

werp van een geïntegreerde "criminele" statistiek, Brussel, Leuven, Louvain-la-Neuve, Faculteiten Rechtsgeleerdheid VUB, KUL en UCL, Onderzoeksverslag in opdracht van de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, 1986, 224p. en 74op. + bijlagen.

11 J. Van Kerckvoorde, *Een maat voor het kwaad*, Leuven, Universitaire Pers, 1995.

12 V. Put, J. Thys, J. Van Kerckvoorde en M. Wouters m.m.v. E. Devroe en M. Puttaert, *Politieel geregistreeerde criminaliteit. Een instrument voor statistische registratie van door de reguliere polities gevebaliseerde criminaliteit*, Brugge, Vanden Broele (De politie en de veiligheid van de burger, n° 5), 1991, 175p.; M. Beuken, F. Biot, G. Houchon, en M. 't Serstevens, *Statistique criminologique intégrée. L'étape policière*, Brugge, Vanden Broele (La police et la sécurité du citoyen, n° 4), 1991, 162p.

13 Het gaat om criminaliteitsdefinities die politiediensten in hun dagelijkse praktijk hanteren. Fenomenen als winkeldiefstal en handtassenroof vindt men immers niet als zodanig terug in het strafwetboek.

14 De onderzoeksresultaten hiervan worden weergegeven in M. Beullens, G. Spiessens, J. Thys, J., Van Kerckvoorde, L. Vanderwaeren m.m.v. V. Put, W., Van Overbeke, M., Wauters en M., Wouters, *Van project tot praktijk, Ontwerp en toepassing van een geautomatiseerde politieke fenomeenstatistiek*, Leuven, KU Leuven, Universitair centrum voor Statistiek/Afdeling Strafrecht, Strafvordering en Criminologie (KUL), Leuven, november 1992, (Een onderzoek in opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken).

15 De Ministerraad besliste in 1990 gedurende vier jaar jaarlijks 3 miljoen BF. vrij te maken voor de werking van een "universitaire pool", ondergebracht aan de RUG. Aan deze beslissing werd de voorwaarde verbonden dat deze pool zou functioneren "in nauwe samenwerking met de departementen van Binnenlandse Zaken en Justitie". In 1994 werden de werkzaamheden van de UG-pool geëvalueerd in opdracht van Wetenschapsbeleid door een college van onafhankelijke experts, en werd besloten tot verlenging van het initiatief voor een nieuwe periode van vier jaar, onder de naam "Interface criminologische gegevens".

16 Art. 44/4 van de Wet op het politieambt van 5 augustus 1992 voorzag in de oprichting van een "algemene nationale gegevensbank" die, naast een operationele, ook een statistische functie had. Deze gegevensbank zou gevoed moeten worden met gegevens van de drie grote politiekorpsen (gemeentepolitie, rijkswacht, gerechtelijke politie), op basis van een gemeenschappelijke nomenclatuur (ook met justitie) van de strafrechtelijke inbreuken. Deze gegevens vormden de basis voor de geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS).

17 Zie in dit verband: M. Beuken, V. Cambier, P. Claes en M. T'Serstevens, De nomenclaturen van misdrijven bestemd voor de dienst Centraal Strafrechtregister (Nomenclature des infractions destinée au service du Casier Judiciaire), 1992; P. Claes, V. Cambier en M. Beuken, Le casier judiciaire et ses besoins" (Het Centraal Strafrechtregister en zijn behoeften), working-paper 29.91.93.

18 Zie: http://www.just.fgov.be/statistiek_parketten/

19 Men leze in dit verband J. Goethals, P. Ponsaers, E. Devroe, L. Pauwels en K. Beyens, "Criminografisch onderzoek in België", in K. Beyens, J. Goethals, P. Ponsaers en G. Vervaeke (eds.), *Criminologie in actie. Handboek criminologisch onderzoek*, Brussel, Politeia, 2002, 137-188.

20 K. Van Altert, E. Enhus en P. Ponsaers, *Naar een meet- en opvolgingsinstrument voor instroom en selectie in de strafrechtelijke keten...*, Reeks Dienst voor het Strafrechtelijke Beleid, n°4, Brussel, Politeia, 2003, 304p; N. Vandevoorde, E. Enhus en P. Ponsaers, *Naar een meet- en opvolgingsinstrument voor instroom en selectie in de gerechtelijke jeugdbeschermingsketen...*, Reeks Dienst voor het Strafrechtelijke Beleid, n°5, Dienst voor het Strafrechtelijke Beleid - Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid, Brussel, Politeia, 2004, 130p.

21 *Ibid*, 14.

22 M. Beullens, E. Devroe en P. Ponsaers, "Statistieken door de Algemene Politie-eindienst: De stap naar de lokale preventiepraktijk", in *Handboek Criminaliteitspreventie*, Diegem, Kluwer, Afl. 1, febr. 1995, 1-24; M. Beullens, E. Devroe en P. Ponsaers, "Statistiek van de geregistreeerde criminaliteit: De stap

- naar de praktijk", in *Handboek Politiediensten*, Diegem, Kluwer, Afl. 36, 1995, 1-23; P. Ponsaers, "Naar een vernieuwde criminaliteitsstatistiek", *Revue van de Rijkswacht*, aug. 1995, 26-29; P. Ponsaers, E. Devroe en M. Beullens, "Politionele statistische informatieverwerking" (syllabus), in *Handboek Politiediensten*, (Rubriek Informatie- en Communicatiemanagement, afdeling Beleidsinformatie), Diegem, Kluwer, 1995, 101; P. Ponsaers, "Eerste vergelijkend GICS-rapport: Gewijzigd aangiftegedrag en meer pro-actief optreden", *Panopticon*, 1996, 605-606; P. Ponsaers, "Criminaliteit en onveiligheid in België: recente cijfers en gegevens", *Justitiële Verkenningen*, jg. 23, nr. 8, 45-61.
- 23 E. Devroe, M. Beullens en P. Ponsaers, *Testrapport Criminaliteitscijfers 1993 (Periode 1-7-93 tot 31-12-93)*, Binnenlandse Zaken, Werkgroep Politie Statistiek, 1994 & Bijlage 1: Criminaliteitsgraad per gemeente per 1.000 inwoners, Bijlage 2: Methodologie; M. Beullens, E. Devroe en P. Ponsaers, m.m.v. A. Lameyse, T. Warrant, *De criminaliteit in 1994. Een jaaroverzicht op basis van geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS)*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Diegem, Kluwer, 1995, 159p. + Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement.
- 24 Verslag Comité P, Politionele criminaliteitsstatistieken, Brussel, 2003
- 25 *Activiteitenverslag 2001 van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten*, Volume II, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 2041/002, 311p.
- 26 M. Beullens, E. Devroe, en P. Ponsaers m.m.v. A. Lameyse en T. Warrant, *De criminaliteit in 1995. Nationaal, Vlaanderen, Brussel - Op basis van de geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Diegem, Kluwer, 1996, 179p. + Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement; M. Beullens, E. Devroe en P. Ponsaers m.m.v. A. Lameyse, en T. Warrant, *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1994-1995 - Op basis van geïntegreerde Interpolitiële Criminaliteitsstatistiek (GICS)*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Diegem, Kluwer, 1996, 207p. + Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement (Franse vertaling beschikbaar); M. Beullens, E. Devroe en P. Ponsaers m.m.v. T. Warrant en S. De Klerck, *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1995-1996 - Op basis van geïntegreerde Interpolitiële Criminaliteitsstatistiek (GICS)*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Diegem, Kluwer, 1997, 246p. + Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement (Franse vertaling beschikbaar); E. Devroe, P. Ponsaers, P. en S. De Klerck, m.m.v. T. Warrant, N. Terry en S. Bogaerts, *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1996-1997 - Op basis van geïntegreerde Interpolitiële Criminaliteitsstatistiek (GICS)*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Diegem, Kluwer, 1998, 190p. + Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement (Franse vertaling beschikbaar); E. Devroe en P. PONSAERS, "Evolutie 1996-97 van de geregistreerde criminaliteit: federaal, provinciaal en lokaal", *Panopticon*, 1998, 513-553.
- 27 K. Van Altert, E. Enhus en P. Ponsaers, Naar een meet- en opvolgingsinstrument voor instroom en selectie in de strafrechtelijke keten, Brussel, Politeia, 2003, 5.
- 28 *Ibid.*, 6
- 29 *Activiteitenverslag 2003 van de federale politie*, Brussel, Drukkerij van de geïntegreerde politie, 2004, 143 (2).
- 30 W. Bruggeman, Niet te vergelijken?, Politie statistieken in België en Nederland, *Tijdschrift voor criminologie*, 2004, 42-55.
- 31 *Activiteitenverslag 2003 van de federale politie*, (92).
- 32 Integrated System for Local Police. Is de uitbouw van het vroegere PIP (Politie Informatie Project) van de Algemene Rijkspolitie voor de gemeentepolitie.
- 33 Referentiesysteem van de lokale politie waarmee klachten, kantschriften, briefwisseling en processen-verbaal worden opgesteld en geregistreerd volgens het principe van eenmalige invoer. Eind 2003 waren 192 van de 196 politiezones uitgerust met de ISLP-toepassing. Vier zones werken nog met de PIP-toepassing.
- 34 Humo, 13 december 2002.

35 Nationaal Instituut voor de Statistiek.

36 Het is in dit kader niet onbelangrijk te vermelden dat op basis van het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*, algemeen erkend als de meest betrouwbare informatiebron inzake internationaal vergelijkende criminaliteitscijfers, Gordon Barclay en Cynthia Tavares (twee gerenomeerde senior researchers van het Home Office) in hun paper *International Comparisons of Criminal Justice Statistics 2000*' vaststelden dat gedurende de periode 1996-2000 de gemiddelde Europese stijging inzake geregistreerde criminaliteit slechts 1% bedroeg, terwijl België op dat ogenblik als belangrijkste stijger werd aangemerkt, met een toename van de geregistreerde criminaliteit van 17%.
37 Een gemeente werd als betrouwbaar beschouwd als ze op zijn minst 200 geregistreerde feiten telde en tussen 2000 en 2001 de daling minder dan 15% bedroeg. 487 gemeenten werden als betrouwbaar gekwalificeerd.

38 Zie bijvoorbeeld Nieuwsblad van 18/19 december 2004.

39 Zie als voorbeeld: Omzien met de politiemonitor, SEC, 2004, nr 4, 6-9.

40 Europa, waar gaat het heen met de criminaliteit?, SEC, 2004, nr 2, 5-8.

41 Misdaadmeter en GIDS, APB, 2004, nr 11.

42 Het moet bijvoorbeeld mogelijk zijn om autodiefstallen over meerdere jaren te vergelijken.

43 Belang/omvang: 6 criteria - Impact/gevolgen: 19 criteria - Perceptie: 6 criteria.

44 Deze zijn: gewapende overvallen en afpersingen; verdovende middelen (import en handel); mensenhandel en -smokkel; witwassen in de context van de georganiseerde criminaliteit en vermogens verworven op illegale wijze; corruptie; verkeersongevallen met lichamelijke letsels; hooliganisme.

45 Zie bijvoorbeeld de Nederlandse studies van het Sociaal Planbureau, uitgevoerd door Karin Wittebrood.

46 De Europese Raad van Brussel 4/5 november 2004, CONCL 3, 5 november 2004 (14292/04) Opsteker voor criminaliteitspreventie in de EU, SEC, 2004, nr 2, 33-34